

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 51.

V Ljubljani, v soboto 24. septembra 1898.

Letnik III.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah ob 11. uri dopoldne. — Naročnina je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrletno 1 gold. Vsaka številka stane 8 novč. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“ v Ljubljani. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani, Gradišče štev. 15. Uradne ure od 10. do 12. dopoldne. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Cesarjeva zahvala.

Cesar je izdal svojim narodom naslednjo zahvalo:

Mojim narodom!

Največja, najgrozovitejša nesreča je zadela Mene in Mojo hišo.

Moje žene, krasú Mojega prestola, zveste družice, ki mi je bila v najtežjih urah Mojega življenja tolažba in zaslomba, s katero sem več izgubil nego mi je možno izreči — ni več. Strahovita usoda Jo je otela Meni in Mojim narodom.

Morivčeva roka, orodje brezumnega fanatizma, ki si je postavil za smoter uničiti ostoječi družbeni red, se je vzdignila zoper najplemenitejšo izmed žena ter v slepem, neomejenem sovraštvu zadela sice, ki ni poznalo nobenega sovraštvu ter je bilo samo za dobro.

V brezmejnih bolestiti, ki pretresa Mene in Mojo hišo, vzpričo nezaslišanega čina, o katerem se zgraža vesoljni omikani svet, seza v prvi vrsti glas Mojih ljubljenih narodov lajšaje k Mojemu srcu.

Ponižno Se klanjajoč božji volji, ki Mi je vsodila toliko in tako nedoumno nesrečo, moram previdnosti izrekati zahvalo za neprecenljivi zaklad, ki mi je ostal: za ljubezen in zvestobo milijonov, ki ob uri trpljenja obdajajo Mene in Moje.

V tisoč znamenjih, iz bližnjih in daljnih krajev, iz visokih in nizkih krogov, se je izražala bolest in žalost za pokojno cesarico in kraljico. V ginljivem soglasju se razlega tožba vseh o neizmerni izgubi kot zvesti odmev tega, kar preveva Mojo dušo.

Kakor Mi spomin Moje iskreno ljubljene soproge ostane svet do poslednje ure, tako Ji je postavljen v hvaležnosti in češčeni Mojih narodov neminljiv spomenik za vse čase.

Iz dna Svojega od žalosti potrtega srca Se zahvaljujem vsem za to novo poroštvo predanega sočutja.

Ako morajo tudi vtihniti slavnostni glasovi, ki bi se imeli razlegati to leto, vendar Mi

ostane spomin na brezštevilne dokaze vdanosti in gorkega sočutja najdragocenejši dar, ki sem ga mogel prejeti.

Skupnost naše bolesti ovija novo, presrečno vez okoli prestola in domovine. Iz neizpremenljive ljubezni Svojih narodov ne zajemam samo ojačenega čuta dolžnosti vztrajati v določenem Mi poslanstvu, temveč tudi upanje, da se Mi to posreči.

Molim k Vsemogočnemu, ki Mi je poslal toliko nadlogo, naj Mi da še moči izpolniti ono, h čemur sem poklican. Molim, naj blagoslovi in razsvetli Moje narode, da najdejo pot ljubezni in sloge, ki naj jih osreči in oblaži.

V Schönbrunn, dne 16. sept. 1898.

Franc Jožef s. r.

Poslanci in narod.

Treba nam je jedenkrat resne besede z našimi gospodi poslanci. Na drugem mestu pričujemo sklep vodstva kat. politične stranke. Ta sklep nam daje povod, da tudi mi označujemo svoje stališče.

Po svoji ideji bi morali biti poslanci zastopniki ljudstva, ki jih je volilo. Vse težnje, vse srčne rane, ves duševni položaj ljudstva bi se moral zrcaliti v poslancih. Oni bi morali biti eksponenti ljudske duše.

Naši poslanci niso bili taki. Kedar se je polegel volilni šum, ko so prenehale borbe, v katerih so načela in obeti švigali na levo in desno, pa je ponehal tudi poslanski ogenj. Iz levov so postala jagnjeta. Hudi možje so se prelevili nakrat v uloge vladnih beračev. Trdo ime, a po pravici zasluženost! Naša javnost, katero je vladala izključno vihrava, največ osebnim spletkam služeca žurnalistika, se je po volitvah ubogo malo brigala za poslance. Omenjali: — prijemali in hvalili so se poslanci le s strogo strankarskega stališča. Ta ni naš, torej po njem! Tako je bilo geslo za presojanje njihovega javnega delovanja.

A sedaj so se časi bistveno izpremenili. Ljudstvo se drami in tisti narod, ki v svoji

skrbi za vsakdanji kruh ni kar nič slutil in prav nikjer poznal, da se tolikrat pije na njegovo zdravje in da je njegovo ime izbrana hrana raznim spletkarjem, plezavcem, sebičnikom in drugim „voditeljem“, ki si niti v sanjah ni domišljjal, kolikrat se govori o njem, o njegovi sreči, o njegovem napredku, tisti narod, pravimo, se sedaj že precej drugače obnaša. Bere, poslušaja, misli in tudi — sodi! Ne prisvajamo si preveč časti, če tudi svojemu delovanju pripisujemo kos tega dejstva.

Prva stvar, ki jo čuti naš narod, je nesorazmerje med njegovim položajem in med postopanjem njegovih poslancev. Na vseh mejah propadamo in v središču smo tako slabi, da nas Nemeč politično in gospodarsko nadvladuje. Gmotne razmere so vedno gorje, lepih besedij pa ni konca! To vidi naš narod in sodba, ki jo bo izrekel nad političnimi strankami, ki še sedaj nočejo izpoznati, da smo doslej lovili le slepe miši, bo grozna, toda upravičena.

Obupne so naše razmere. Vse nas bije in naša politika nam tišči usta, da kričati ne moremo. Svojih laških in nemških nasprotnikov niti ne omenjamo, saj je to že tolikrat premeleto, da bi bilo vsako opisovanje tega boja brez pomena. Omenjamo pa vlado, tisto vlado, kateri so služili naši poslanci kot zvesti Fridolini od zore do mraka od mraka, do dne, tisto vlado, kateri so s svojim postopanjem vcepili stalno misel, da mi sploh drugačni, nego vladni, biti ne moremo, tisto vlado, ki nas pa vendar prezira, ki nas ne priznava, ki nam dan za dnem deli klofute in ki s tem — vede ali nevede — v smislu naših sovražnikov koplje grob Slovenstvu na jugu.

S frazami se ne izpreminjajo dejstva. Skrivala se je dosedaj naša gnjiloba s tem, da se je povdarjalo, da so naši poslanci v zvezi z drugimi slovanskimi zastopniki. A dejanski je ta zveza služila jedino le — vladi in sedaj, ko se odvarja državni zbor, se tudi ne govori o ničemer drugem, nego o vladnih interesih. Gre se

Slovensko gledališče.

Gledališka sezona je tu. „Dramatično društvo“ je objavilo bogat repertoar, s katerim hoče zadovoljiti občinstvo in pa nalogi, po kateri teži kulturni zavod slovensko gledališče. Namen moj ni, uže danes preiskavati, v koliko je dosežen ta namen, ker bodem imel priliko povedati svoje mnenje tekom sezone, ko se bode faktično izvajal ta program. Tudi se nočem uže sedaj pečati s perečim vprašanjem, kaj ovira umetniški razvoj slov. gledališča, povdarjam pa, da se nikakor ne strinjam z dotičniki, ki smatrajo to le denarnim vprašanjem, pa si ne upajo ali pa nočejo izvajati iz tega zaključka konsekvencij.

Povedati hočem le, kako je postopati, da uže pri sedanjih razmerah napredujemo. Naše občinstvo se je zelo odtujilo gledališču. V gledališču išče zabave in pa močnih, silnih utiskov, če pa tega ne najde, pa ne pohaja več gledališča, zdi se mu škoda časa in denarja. In zakaj ne bi temu občinstvu, ki vzdržuje gledališče, ustregli! V času sedanjem, ko se bije velik socialni boj, ko je razmerje srednjih in nižjih slojev

vse drugo kot pa sijajno in srečno, ogreva se občinstvo v prvi vrsti za veseli genre iger in potem še le za tragedijo. To značilno dejstvo vidimo pri vseh narodih. Sicer nam pa že občina gledališka zgodovina kaže, kako upravičen del dramatiške umetnosti sta bila že od nekdanj burka in komedija. Kadar imajo pri nas „Lumpaci Vagabundi“, „Robert in Bertram“, „Revček Andrejček“ ali „Mamzelle Nitouche“, je gledališče razprodano. Širšemu občinstvu ugajajo smeje ljubezenske spletke, napete situacije, da pretepi in pijančevanje, samo, da se smeje, pa joče.

Seveda mora imeti burka vsebino in pa umetniško obliko. Tu pa tiči naloga gledališkega vodstva. To mora imeti samo dober in zdrav ukus, pa zmožnost ta ukus potom gledališča sugerirati občinstvu.

Dejal sem, občinstvo zahteva velikih vtiskov. Te zadobimo pa le takrat, če so igralci svojim ulogam kos, če jih vodi umetniško navdahnjen režiser, ki ume zaokrožiti mejsebojno igro, ki zadene pravo v kostumih in v dekoracijah.

Neizobraženi in umetniški ljudje teže najmanj po iluziji, taki pa mi nočemo biti. Režija

ne sme biti šablonska, brez vsacih principij. Režija mora biti individualna z ozirom na posebnosti in genre iger in igralcev.

Francoskih burk n. pr. naši igralci ne zmorejo. To pa radi tega, ker jim je neznan novi komiški stil. Kje naj si ga pa priučijo, ako je najbrž tudi njih režiserju — tuj. Pripraviti se morajo za vsako igro vse drugače, kakor se je to doslej godilo.

Zginiti mora tisto značilno razburjeno hitenje teh priprav, in pa nekako zaspano in mrtvo zadovoljenje s še na pol gotovim, robatim in brezslužnim. Raje manj predstav, pa te točno izvedene in razprodane.

Režiser je slovenskemu gledališču prva oseba, prva in jedina avtoriteta v vseh zadevah tičočih se praktične gledališke umetnosti. Ker je torej od njegove umetniške navdušenosti, zmožnosti in vstrajnosti odvisna kakovost predstav in prospevanje zavoda, razpolagati mora se strani vodstva z vso ono prostostjo, katero potrebuje v dosego teh svojih umetniških namenov in smotrov. Torej potreba je občinstvu priležnih

za nagodbo, proračun, sladkorni davek. V tem je pač malo Slovanstva!

Z vsemi rovarji se je razgovarjala vlada letošnje počitke. Za slovansko krščansko-narodno zvezo se ni zmenil nikdo, ni žugnil noben čuk. Kar se je pa zasebno — po poslancih — prosilo pri nji, se ni dalo, pač pa se je storilo ravno nasprotno.

Samo po sebi se umeva, da mora biti tudi naša politika požrtvovalna, a žrtev brez namena, brez vsacega povračila, bodi že vendar dovolj! S svojimi slovanskimi brati, za njihove pravice morajo se boriti naši poslanci moško in neustraheno, a iz tega pa še ne sledi, da bi morali za vlado bezljati črez drn in strn. Iz tega ne sledi, da bi morali pozabiti srčne boli umirajočega svojega naroda. In nič manj nego umira naš narod!

Izgubiti nimamo prav nič. Izgubili smo že vse, kar je bilo doslej mogoče in po ti poti, katero smo hodili doslej, bomo še sami sebe izgubili. Zato je pa skrajni čas, da obrnemo svojo taktiko. Vse stranke so samo z odločnostjo zmagovale! Te odločnosti nasproti vladi, kateri ne moremo v ničemer zaupati, je treba tudi našim zastopnikom. Naš narod, ki se probuja in organizuje, zahteva to odločnost. Poslanci so pa dolžni ubogati njegovo zahtevo.

Kasno se je zgugala katoliško narodna stranka v svojem vodstvu, kasno je izrekla usodno, krepko besedo. A izrekla jo je in zadovoljni smo. Upamo pa, da ta beseda, ki je vzdignila težko moro z naših prsij, ne ostane strankarska, namreč, da se celokupna slovenska delegacija poprime te besede, ki je samo skromen, medel odsvit tega, kar živi v duši celokupnega našega teptanega naroda!

Uredba uradniških plač.

Uredba uradniških plač je dobila Najvišje potrjenje. Z dnem 1. oktobra t. l. se bode c. kr. uradnikom izplačevala po novem zakonu višja plača. Po postavi z dne 15. aprila l. 1873. je bila plača sledeče vrejena, in se spremeni vsled zakona dne 1. oktobra l. 1898:

	l. 1873.	l. 1898.
I. razred:	12.000 gld.	12.000 gld.
II. "	10.000 "	10.000 "
III. "	8.000 "	8.000 "
IV. "	7.000 "	7.000 "
V. "	6.000 "	6.000 "
	5.500 "	5.000 "
	4.500 "	
VI. "	3.600 "	4.000 "
	3.200 "	3.600 "
	2.800 "	3.200 "
VII. "	2.400 "	3.000 "
	2.200 "	2.700 "
	2.000 "	2.400 "
VIII. "	1.800 "	2.200 "
	1.600 "	2.000 "
	1.400 "	1.800 "

iger, izvenredne pridnosti in vstrajnosti igralcev pa dovršene inscenacije.

Ako bode to vodilo onim, kojim je poverjeno vodstvo slov. gledališča, prepričan sem, da ne izostane občinstvo.

* * *

Otvoritvena predstava je bila: „Omikanci“, slika iz življenja v treh dejanjih, spisal Viktor Leon. Ta se prišteva novi dunajski literarni šoli, katera skuša pod vodstvom Hermana Bahra, vtisniti svojim proizvodom tipičen izraz „avstrijskega“ in pa špeciijelno „dunajskega“. Velik gledališki praktik je in jeden najboljših dunajskih režiserjev. Napisal je že množico iger, operetnih libret, baletov in to sam ali pa v družbi. Sploh je po Dunaju razupit kot dramatiški fabrikant, kateri zalaga s svojimi produkti malone vsa dunajska gledališča. Večina njegovih iger pa doživi usodo jednodnevnic. Z igro „Omikanci“ je dosegel primeroma jako velik uspeh. Posledice napačne otročje vzgoje, neutemeljen ponos brata omikanca napram bratu neomikancu, šiba tako prijetno, da med smehom in solzami, kar nakrat stojimo pri ugodni rešitvi vseh kritičnih odnošajev. Poleg

	l. 1873.	l. 1898.
IX. razred:	1.300 gld.	1.600 gld.
	1.200 "	1.500 "
	1.100 "	1.400 "
X. "	1.000 "	1.300 "
	950 "	1.200 "
	900 "	1.000 "
XI. "	800 "	1.000 "
	700 "	900 "
	600 "	800 "

V 9. 10. in 11. razredu se zviša plača po 4, v ostalih razredih po 5. dovršenih službenih letih. Uradnik zadnjih treh razredov, ako služi v istem razredu 16 let, dobi poleg plače letnih 100 gld. doklade, po 20 službenih letih v istem rezredu pa še letnih 100 gld. S 1. oktobrom odpadejo subsistenčne doklade. Posebne službene doklade, emolumenti in deputati se ne spremenijo. Nova postava spremeni tudi funkcijske doklade. Nespremenjena ostane ta doklada pri ministerskem predsedniku (14.000 gld.), pri ministrih, predsednikih najvišjega sodišča, najvišjega računskega dvora in upravnega sodišča (po 10.000 gld.). Večje funkcijske doklade dobivali bodo v 3. razredu sedaj: 1.) Državni namestnik na Češkem 13.000 gld. (dosedaj 10.000 gld.), 2.) v Galiciji 12.000 gld. (dosedaj 9000 gld.), 3.) na Primorskem 10.000 gld. (dosedaj 8000 gld.), 4.) na Štajarskem, Moravskem, Tirolskem in v Dalmaciji po 8000 gld. dosedaj 6000 gld., 5.) na Nižje- in Gornje Avstrijskem po 7000 gld. (dosedaj 5000 gld.) 6.) drugi predsedniki najvišjega in upravnega sodišča, kakor predsedniki nadsodišča na Dunaju, v Pragi, v Lvovu po 4000 gld. (dosedaj 3000 gld.), 7.) predsednik nadsodišča v Zadru 2000 gld. (dosedaj 1000 gld.). 8.) Ostali predsedniki nadsodišč po 3000 gld. (dosedaj 2000 gld.)

V 4. razredu se funkcijska doklada le nekaterim zviša in sicer dobe deželni predsedniki po 5000 gld. (dosedaj 4000 gld.), državni podpredsedniki na Dunaju, v Pragi in Lvovu, podpredsedniki deželne finančne direkcije v istih mestih, generalni direktor tabačne režije in generalni nadzornik železnic po 2000 gld. (do sedaj 1000 gld.).

Učiteljni na državnih srednjih šolah dobe plačo 1400 gld. dve petletnici po 200 gld. in tri po 300 gld. Ravnatelji dobe poleg tega še funkcijsko doklado 500 gld., ki se vsteeje v penzijo.

Glavni učitelji na državnih pravnih inštitucijah imajo isto plačo. Učitelji na vadicah dobivali bodo 1100 gld., dve petletnici po 100 gld. in tri po 150 gld. Podučitelji po 700 gld.

Učitelji na obrtnih šolah so uvrščeni v 8. 9. in 10., ravnatelji v 7. izjemno v 6. razred.

Redni profesorji visokih šol so v 6. izvanredni v 7. razredu, odpade pa plača za kolegije.

Podali smo v kratkem načrt nove uredbe uradniških plač. Iz srca privoščimo uradnikom to zboljšanje, saj so se življenske razmere od

vsega tega pa ustreže dunajskemu občinstvu posebno še s tem, da na vso moč laska in slavo poje „zlatemu dunajskemu srcu.“

Ne, da bi bil posebno iznajdljiv mož, vidi se mu vendar, da hoče umevati čas in družbo, v kateri živi. Prisiljenih senzacij se ogiblje, če je pa tu i tam nekoliko afektirano frivolen, ustreči hoče baš s tem velikomestnemu občinstvu. Vsa sestava igre svedoči pa spretno roko dobrega poznavatelja dramatiške tehnike.

Igra bi bila pri nas bolje uspela, ko bi bil zadel režiser povsodi oni dunajski milieu, v katerem se vrši dejanje in katere tudi prelagatelj ni premenil. V prvem in tretjem dejanju se mu to ni posrečilo. Dr. Jožef Müller (g. A. Verovšek) in njegova družina so se vedli, kot bi bili prvokrat v tem stanovanju. Povsodi jim je manjkalo temu milieu primernih izrazov in okretov. Nihče si ni bil povsem svest, kje mu je stati, kam iti. To pa mora biti pri igralcu elementarno, preiti mu mora vselej „v meso in kri“. Zdelo se mi je torej vedno, kot bi čul igranje orkestra, v katerem godala niso vglasila jednako.

Premalo harmonizacije je bilo občutiti, preveč disonanc.

l. 1873. do l. 1898. tako izdatno spremenile, da je bil nižji uradnik v resnici — revež. Zadostovati je moral svojim stanovskim dolžnostim na zunaj, kake so pa njegove notranje razmere, tega ni nihče povprašal, najmanj pa država. Obžalujemo, da se ob istem času ni uredila plača državnih slug. Ti so največji reveži, delati morajo od jutra do mraka pri tako majhni plači, da je prevelika za umreti, a premajhna za živeti. Dandanes sebe in rodbino v mestih in trgih preživeti z 30 do 40 gld. je pa težko. Zaradi tega trdno pričakujemo, da se bode milostni naš vladar tudi spominjal v jubilejnem letu — državnih slug.

Zvišanje plač je moralo priti in vsakdo bode priznal, da je država zopet isti faktor, ki dobi zopet ves ta denar nazaj. Zaslužili bodo vsi slojevi, in v obliki davkov se bo denar zopet stekal v državne blagajne. Toda odločno moramo biti proti temu, da bi se kak davek radi tega povišal, ki bi ljudstvo, sosebno nižje, le kolikaj obremenil.

V državnih blagajnicah je več sto milijonov preostankov. Ni treba, da bi se mrtev denar spravljal, denar mora krožiti med ljudstvom, to je pravo obrestovanje. Iz teh blagajničnih preostankov se lahko vsi stroški zvišanja uradniških plač pokrijejo, ne da bi se davek za en krajcar pomnožil. Če se pa že hoče davek zvišati, naj se prične tam, kjer je kaj dobiti: pri bogatinih vpelje naj se potratni davek. (Luxussteuer). Preverjeni smo, da se dobi na ta način marsikateri milijonček; bogatinom se pa ne bo nič poznalo.

Opozarjamo naše poslance, naj bodo oprezni pri glasovanju o zvišanju davka na sladkor, ker nižje ljudstvo bo pri tem najbolj prizadeto.

Avtonomne dežele in mesta imajo pa tudi svoje uradnike, ki so živeli in še žive v istih slabih razmerah, kakor poprej c. kr. uradniki. Njih položaj je še veliko slabši, kajti v državi je upanje, da pride uradnik v višji razred, mej tem ko imajo deželni in občinski uradniki že a priori ozko določene meje avanziranja. Krivično bi bilo, ako bi se ti faktorji od merodajnih krogov prezrli.

Cesarica Elizabeta †

Ob splošnem žalovanju avstrijskih narodov so položili preteklo soboto nesrečno cesarico k večnemu počitku. Nobena avstrijska cesarica še ni bila spremljana v grob s toliko ljubeznijo. Vse dunajske ulice, po katerih je bilo določeno, da se bode pomikal sprevod, so bile že od ranega jutra napolnjene ljudstva. Okna so se plačevala od 100 do 500 gld., balkoni celo po 1000 gld. Izmed Slovencev so se peljali k pogrebu dež. glavar kranjski Detela, župan Hribar, štajarskega deželnega glav. namestnik dr. Serbec, podpredsednik drž. zbornice dr. Ferjančič, državni poslanec Robič in še mnogo drugih privatnikov.

Drugače so igrali dobro. G. R. Inemann nam je pokazal jasno, da ima dušo, katera točno izraža ona čustva, koja želi pisatelj, in pa telo, povsem pokorno ti duši. Igra novoangaževanega igralca g. I. Prejaca me je iznenadila. Nikakor ne maram in ne morem uže danes izreči končne sodbe o njem, povdarjati pa moram, da nam je naslikal tip velikomestnega učitelja glasbe tako prepričevalno, priprosto in resnično, karakterizoval ga tako fino, zadel povsodi pravo dinamiko glasu, da so poleg tega mali nedostatki popolnoma zginili.

Pristen dunajski „bakfiš“ je bila g. I. Polakova, nadkrilila je s svojo premišljeno igro vse ostale igralke. O novi najivki gospodičini B. Vračko lahko že sedaj trdim, da bode jako poraben član slov. gledališča, le šolati se mora še. O ostalih novih močeh g. R. Deylu in g. Vl. Housi spregovorim prihodnjič. Gosp. M. Fedyczkowski (profesor Dirnbacher, kipar) je imel klasično masko. Gdč. „šepetalka“ pa nam je ves večer glasno pravila, da je za nas Slovence igranje brez nje — utopija. Gledališče ni bilo razprodano.

Okolu 4. ure popoldne so se zamolklo oglasili zvonovi ter naznanjali, da se je jel pomikati sprevod iz cesarskega dvorca. Sprevod je otvoril oddelek konjištva. Istemu so sledili dvorni komisarji, dvorni vozovi s cesarskimi služabniki, eskadrona konjištva, komorniki, najvišja dvorna dama, dvorne dame, vrhni dvorjanik, telesna garda, garda trabantov, pogrebni voz, v katerega je bilo upreženih osem konj, na vozu je bila krsta, a na straneh voza so stopali lakaji, paži z voščeni bakljami. Nadalnje spremstvo je sestalo iz arcierov, trabantov in ogerske telesne garde. Sprevod je zaključila stotnja pešcev in eskadrona konjištva. Polagoma se je pomikal sprevod čez „Burgplatz“, „Michaeler“ in „Josefsplatz“, po avguštinski in Tegetthofovi ulici. Ko se je sprevod pokazal na „Michaelerplatz“, odkrilo se je vse občinstvo in daleč na okolu čulo se je ihtenje in jokanje množic. Pred avguštinsko cerkvijo so se pridružili zastopniki duhovščine in magistrata, deželni odbor, uradniki dvornih in centralnih uradov. Členi cesarske hiše in inozemske knežje osebe so zasele prostore, določene jim v kapucinski cerkvi. Pri vstopih je naš cesar pustil vedno prvenstvo nemškemu cesarju. Krsto so postavili v sredo cerkve. Kardinal Gruscha je izvršil slovesno blagoslovljenje. Ko je dvorna kapela zapela „Libero“, ni mogel cesar več premagati globoke žalosti. Pretresljivo je plakal s princezino Gizelo in nadvojvodinjo Valerijo. Nato so prenesli krsto v grobišče. Cesar ji je sledil. V grobišču se je krsta blagoslovila še enkrat, potem pa je višji dvorjanik izročil ključke krste gvardijanu oo. kapucinov. Ko se je cesar povrnil iz grobišča, zapustil je dvor cerkev in s tem je bila završena pogrebna slavnost.

V Ljubljani je v soboto popoldne vse praznovalo. Po ulicah so gorele svetilke. Veliko manifestacijo so priredili slovenski delavci. Okolu 4. ure popoldne so se pomikale dolge vrste delavcev proti stolnici. Zastopane so bile dobro skoro vse tovarne, obžalovati pa moramo, da je tukajšnja c. kr. (!) tobačna tovarna le deloma praznovala. Delavci so stolno cerkev popolnoma napolnili. Sredi cerkve je stal mrtvaški oder, okrašen z vladarskimi znamenji. Po primernem govoru č. g. generalnega vikarja Flisa, molili so delavci sv. rožni venec za dušni pokoj cesarice. Proti šesti uri zbrale so se v cerkvi na povabilo baronice Heinove ljubljanske dame, večinoma črno oblečene. Dolgo časa so tudi one molile za Njo, ki je bila izmed najplemenitejših žen. Po vseh državah so se te dni vršile božje službe za umrlo cesarico. Bilo je mnogo goreče molitve za nesrečno ženo. Milostni Bog ji dodeli mir in pokoj!

Izvirni dopisi.

Iz Kranja, 23. septembra. Minuli so dnevi, kateri so potisnili v naša srca oni trpki spomin, katerega ne pokrije zlahka pozabljivost, ne nam, in ne poznim rodovom. Zavedamo se, da je bilo tako, ne moremo pa pojmiti, ali je bilo to sploh mogoče. Črne zastave, katafalki, žalostno zvonjenje, prepadeni obrazi nam silijo nazaj v spomin, kakor zlobni duhovi, a znebiti se jih ne moremo. V uteho nam je le to, da je zadobila nesrečna cesarica mir, katerega je iskala zunaj na svetu, v tihej kapucinskej rakvi, ob strani svojega sina.

V tem boleznem času hiteli so avstrijski narodi, da svojemu osivelemu vladarju tako krut udarec vsaj nekoliko olajšajo. Takoj v prvem hipu, ko se je raznesla pretresujoča vest, požuril se je vsakdo, da izrazi svoja srčna čutila, svoje sožalje, ter da jih položi pred Najvišji prestol. Mesta, trgi, vasi — vse je hitelo, tekmovalo, da vsaj nekoliko pripomorejo k utehi našega ljubljanskega monarha. Čudom se pa čudimo, da odbor mesta Kranja ni utegnil svojo znano pozornost tudi v tem slučaju uveljaviti! Na mestu bi bila izvanredna seja občinskega odbora, a niti tega nismo dočakali. Mi meščani čakali smo, da se nam da prilika v to, a zaman. Ako bi mi meščani po svoji lastni inicijativi ne bili izrazili svojih čustev s tem, da smo razobesili žalne zastave, imelo bi naše

mesto v prvem trenutku lice liki Kočevju! Da, od privatnih oseb so se položili venci na krsto blage vladarice, v kar bi bil občinski odbor v prvi vrsti poklican. Toda, bodimo prizanesljivi. Greh se nam zdi, očitati onemu napake, kateri nas pusti v miru, a tukaj njegov lep izgled ni bil pač na mestu.

Ob Sočnih bregovih. (Izv. dopis 21. sept.) Pred nedavnim časom so primorski listi pisarili o predelski in bohinjki železnici. Umetno agitacijo so nekateri vprizorili proti bohinjki železnici za predelsko. Kako more slovenski list za predelsko agitovati proti bohinjki je nam nerazumljivo. S slovenskega stališča noben slovenski list ne bi smel ogrevati se za predelsko železnico. Ali bo ta združila primorske, kranjske in koroške Slovence kaj? — Kako so nekateri kratkovidni!

V nedeljo dne 4. t. m. so napravili nekateri posestniki in kmetovalci izlet v Monaster pri Ogleju, kjer se nahajajo vzorni vinogradi Eugenija Ritterja. Vsi izletniki so bili gostoljubno sprejeti. Oglejali so si vzorno uredbo gospodarstva. Na polju, v vinogradih in v hlevu, povsodi so videli, da Ritter obdeluje vinograde in polja po najnovejših pravilih naprednega kmetijstva. Nekaterim je menda predobra kapljica zlezla tudi v glavo in ne le v želodec, zato je prišlo do navadnih neprijetnih prizorov.

Kakor se kaže, se italijanski rudečkarji precej gibljejo v goriški okolici, posebno v Furlaniji. Shod za shodom prirejajo in ljudstvo dražijo. Ker je v Furlaniji zelo razvito kolonstvo, je pač umevno, da so za socialiste ugodna tla. Italijansko katoliško društvo se tudi oglašča in krščanski socializem oznanjuje. Njih glasila sicer pravijo, da se to godi z dobrimi uspehi, toda Slovenci jim posebno ne verujemo, ker pretirujejo, kakor je to sploh navada pri italijanskih listih.

Nekateri pravijo, da so se med katoličani, oziroma duhovniki v Furlaniji, poravnala nespozumljenja zaradi zadnjih volitev v državni zbor. Kakor znano, je bila v Furlaniji ogromna večina za dekana Zanetti-ja proti dr. Faidutti-ju. Zadnjega glasilo se je tako daleč spozabilo, da je dekana Zanetti-ja vrglo med liberalce, ker ni hotel odstopiti. Zdaj se je pokazalo, da dekan Zanetti ni liberalcec, marveč odločen krščanski socialce, ki pogumno nastopa proti socialistom. Jeziček ima prav dober, samo škoda, da je Cahejeve postave!

Stolnim kanonikom je imelovan preč. gosp. dr. Frančišek Sedej, c. kr. dvorni kapelan in vodja v Avguštineju na Dunaju. Konkurenti so bili tudi nekateri stari gospodje. Dotičniki so mislili, da bode po navadi starost odločevala, toda niso pomislili, da to je bilo včasih in da cerkvene določbe zahtevajo pri častnih službah učenih in zaslužnih mož. Vsi se veselijo tega imenovanja in pravijo: Čas je, da pridejo do visokih služb na vse strani sposobni in celi možje. Seve, da Izrael vpije, ker je novoimenovanec Slovenec. Njemu bi bilo vstreženo, da bi bil Prezvzišeni imenoval kakega „invalida“ iz Furlanije. Prezvzišeni knezonadškof si je pa s tem imenovanjem pridobil našo hvaležnost.

Iz Črneč pri Spodnjem Dravogradu 19. septembra. (Značajnost naših „libeliških Janezov.“) Že dolgih 12 let se potegujejo pri nas vrli zastopniki ljudstva za slovenski učni jezik v šoli v Črnečah. Našo šolo obiskujejo izključno le slovenski otroci.

Toda koliko jih je, ki sploh razumeti niso mogli, kako in zakaj bi bila pri nas v čisto slovenskem kraju slovenska šola. A prepričevalni besedi naših vrlih narodnjakov so se morali vendar le udati. Sklene se torej pri krajnem šolskem svetu, da se hoče položiti prošnja zaradi pouka na črneški šoli na podlagi materinega slovenskega jezika. Napravi se tedaj prošnja, potrjena jo oba občinskega zastopa: v Tolstem Vrhu in v Libeličah — ali kakor mi pravimo, potrdili so jo tudi nemškutarski „libeliški Janezi“. Da pa tudi ljudstvo izrazi svojo iskreno željo, so se pri tukajšnjih kmetih in slovenskih stariših pobirali podpisi za slovensko šolo. Podpisala se je ogromna večina tukajšnjih starišev, ki pošiljajo svoje otroke v imenovano

šolo, podpisali so se tudi črneški velikaši in nemškutarji. Tako se je vse lepo uredilo in odposlalo na deželni šolski svet. Še-le čez leto dni je prišel odgovor. Toda kak je bil ta odgovor! Bilo je le vprašanje, ali res še vsi hočejo imeti tako šolo, za katero prosimo, namreč: slovensko. In zdaj se je pokazala značajnost naših „libeliških Janezov“. V občini Tolsti Vrh vlada zdaj, kakor je znano, liberalno vladarstvo. Vsi hvalevredni možje so se še enkrat potegnili za pravično stvar, za slovensko šolo. Toda, da vendar rešijo svojo nemškutarsko čast, dostavijo še duhovito, kakor se tukaj govori: „Der Unterricht soll jedoch mehr deutsch, als slovenisch ertheilt werden.“ Seveda ti duhoviti možje hočejo več biti kakor naši drž. ustanovni zakoni, ker § 19. jasno veli, da se nihče ne sme siliti tujega jezika, ampak jezik v javnem življenju je svoboden. Pride pa isto vprašanje tudi na „libeliške Janeze“. A kaj so storili ti ljudje, ki so nekoč ugovarjali trditvi, da k njim hodi „Kmeti List“, dasi je to dokazano. Ogromna večina je na grd način preupila čast. gosp. župnika, ki se je potegnil za slovensko šolo. Tako so se očitno pred vsem svetom pokazali kot sovražniki našega ljudstva. Kar so pred kratkim s svojimi podpisi odobrvali, ne da bi jih kdo silil, to zdaj tako nesramno preklicujejo proti volji ljudstva. Razume se ta njihov korak, če se pove, da so vsi pod „komando“ jednega, ki misli, da se mu mora vse klanjati! Možje odborniki, li Vas res ni ljudstvo izvolilo in Vam izročilo svojo oblast, da je zastopate, li res niste samostojni, temveč odvisni od V. Z. ...!

Ti pa ljudstvo, zapomni si dobro sedanje občinske odbornike, ki te silijo pošiljati otroke v nemško šolo, ki tako tebi na kvar nastopajo in te potiskajo le v večje stiske, ki nočejo, da bi se tvoja mladina tudi res kaj naučila in ne zastonj čas tratila in si po klopeh obleko trgala, ne da bi učitelja umela in učitelji nje. Da se v taki šoli res nič ne more naučiti, to vem iz lastnega prepričanja. Da, plačevati in šolo vzdrževati morate le vi; da bi se pa Vaši otroci v šoli tudi kaj pametnega naučili, tega Vam občinski odborniki ne dovolijo. — Jeli to pravica?! Sklepam pa z besedami mil. gosp. škofa A. M. Slomšeka, ki so rekli:

„Šola pa, ki prava ni,
Je boljši, da je ni!“

Politiški pregled.

Cesarjeva zahvala je naredila povsod ugoden vtisek, samo na Ogorskem ne. Madjari ne morejo razumeti, da je prišla tudi na Ogorsko zahvala naslovljena „Mojim narodom“, ko bi se vendar moralo vedeti, da hočejo Madjari slišati samo o enem, madjarskem narodu. Magistrat v Budimpešti je cesarjevo zahvalo priobčil še-le po 72urnem obotavljanju. V Avstriji se širi iskrena radost, ker je vladar v oklicu zagotovil, da hoče vstrajati ob krmilu državne ladije.

Naš politični položaj. Tlako na tlako so delali doslej naši poslanci vladi, vlada pa se je norčevala iz njih in iz naših zahtev. Tudi razkol je hotela napraviti med slovensko delegacijo, zato je poklicala na posvetovanje ne načelnika „Slovanske krščanske zveze“ g. Povšeta, ampak dr. Ferjančiča. Tako postopanje je gotovo krivično. Spoznala je najbrže, da je dr. Ferjančič še nekoliko bolj elastičen, kakor Povše. Treba pa ji je ravno sedaj, ko se gre za nagodbo, mož iz čistega gumija. Zadnji čas je bil, da je nezno nemu političnemu položaju konec naredila katoliškonarodna stranka, ki je v četrtek na shodu svojih poslancev izjavila naslednje: Vodstvo katoliškonarodne stranke v sporazumu s slov. katoliškimi narodnimi poslanci izreka svoje mnenje: 1. Sedanji politični položaj nujno zahteva izstop slovenske delegacije iz vladne večine in si pridobi s tem faktično svobodo. — 2. Slovenska delegacija naj v bodoče na vse strani neodvisna vse svoje delovanje ureja strogo po svojih načelih. — 3. V vprašanjih narodne ravnopravnosti naj slovenska delegacija tudi v bodoče postopa vzajemno z drugimi slovanskimi strankami. — 4. Slovenska delegacija ne more glasovati za vladne nagodbene predloge, ker so narodnemu gospodarstvu naših pokrajin na kvar.

Rusinski drž. in dež. poslanci so imeli včeraj shod v Stanislavu. Na shodu so se posvetovali tudi o izjavi slovenskih katoliškonarodnih poslancev. Skoro gotovo se pridružijo slovenski opoziciji.

Tajnim ces. svetnikom sta imenovana ministra Kaizl in Bärnreither. Tako poročajo češki listi.

Kmetško stranko so ustanovili preteklo nedeljo Nemci v Celovcu. Prvo besedo so imeli Rokitansky, Oraš, Kiršner. Stranka bode raztegala svoje rovanje po vseh planinskih deželah avstrijskih. Koliko bode dosegla v naših deželah, bode odvisno le od delavnosti slovenskih poslancev. Nemškimi nacionalcem nova stranka ni nič po volji, nam pa bode več škodovala nego kričavi Wolfvci.

Wolf je strašil pretekli teden po tržaški okolici. Iskal je zveze z Lahoni. Nemškonacionalci hočejo ustvariti tako zvezo, meneč, da s tem utope tržaške Slovence.

Nagla sodba se je 21. t. m. odpravila v galiških okrajih Novi Sandec in Limanova.

Delavski statistični urad prične, kakor se poroča z Dunaja, poslovati jutri.

Proti anarhistom bodo vlasti imele konference baje meseca oktobra. Dogovori se vsled incijative italijanske vlade že sedaj vrše.

Nemški cesar je imenoval svojo sestro imejteljem infanterijskega polka šte. 53. S tem je po svetu napravil precej smehu.

Atentat na italijanskega prestolonaslednika vladni krogi taje. Res pa je, da so bile oblasti v silni skrbi. Tizzija so aretovali že 15. t. m. v Genevi. Caviglija so videli na kolidvoru v Leobnu, a jim je ušel. Vsa prog, po kateri se je prestolonaslednik vozil, sosebno predori, je bila najskrbnejše zavarovana. Res je tudi, da se je italijanski minister Pelloux zahvalil za pazljivost avstrijske policije.

Afera Dreyfuss. Preteklo soboto je francoski ministerski svet sklenil, naj Dreyfusovo zadevo preišče v pravosodnem ministertvu posebna komisija. Radi tega sta odstopila vojni minister Zurlinden in minister javnih del Tyllaye. Na mesto prvega je stopil mehki general Chanoine, na mesto drugega pa senator Godin. Važen je odstop Zurlindena, ki je bil še pred kratkim pristaš revizije, a se je kot vojni minister prepričal o Dreyfusovi krivdi. Od obsodbe Dreyfussa je bilo na Francoskem že 5 vojnih ministrov. Židje se vesele, a menda prezgodaj, ker se komisija še ni izjavila. Ministerskemu predsedniku Brissonu je židovski sindikat namignil, da lahko postane naslednik Faurejev in sedaj ves gori za revizijo. Da se francoski narod ne da preslepiti, je pokazal pri manevrih pri Moulinu. Faure je bil povsod burno aklamovan, Brissonu pa je vse piskalo. General Zurlinden je imenovan zopet vojaškimi guvernerjem v Parizu.

V Carigradu je bila te dni blagoslovljena bolgarska cerkev. Iz Bolgarije so hoteli privediti v Carigrad poseben vlak, a turška vlada ga je prepovedala. Med Turčijo in Bolgarijo je vsled tega prišlo do precejšnje napetosti. Končno je sultan vlak dovolil. Z vlakom se je pripeljalo v Carigrad 500 Bolgarov.

V Algieru so bili v generalni svet voljeni antisemiti.

Na Kreti se nadaljuje razoroževanje Mahomedancev. Pravijo, da imajo Mahomedanci 25000 orožja. Ehdem Paša, turški poveljnik in še nekatere visoke turške osebnosti v Kaneji so dobili od sultana bogate nagrade. V Kaneji je še 452 kristijanov, pred zadnjimi umorstvi jih je bilo 1000. Avstrija in Nemčija se nočeta pridružiti velevlastim glede odločnega postopanja v uredbi tega vprašanja, obljubili ste pa, da sultana ne bodete podpirali.

Domače novice.

Afera dr. Gregorič-Koblar. Dosedaj še ni ovržena trditev, da se je ukor g. dr. Gregoriču in g. Koblarju sklenil v deželni odboru soglasno t. j., da so zanj glasovali: zastopnika narodne stranke Murnik in dr. Tavčar, ki je stvar izprožil, zastopnika katoliško-narodne stranke Detela in Povše ter zastopnik kranjskih

Nemcev dr. Schaffer. Vsi slovenski listi razun „Naroda“ so obsodili ta korak dež. odbora. Iz tega je razvidno, da kar se tiče politične svobode, so vsi imenovani gospodje na istem vzvišenem stališču. Dočim pa je odbor „Katoliškega političnega društva“ vzlic svojemu predsedniku poslancu Povšetju, obsodil po zasluženju v inenu cele katoliško-narodne stranke dan ukor, vidimo na drugi strani, da je narodna stranka glede politične svobode še bolj „vzvišena“, nego njena reprezentanta v deželni odboru, ali pa molči, ker nima nikogar, ki bi v njenem imenu kako izjavo v svet poslal. — O „ukoru“ piše „Slovenski svet“: „Sl. N.“ dokazuje, da je kranjski dež. odbor še premilostno ravnal z dr. Gregoričem in kuratom Koblarjem. „Slovenec besni kakor blazen, da se mu liki tulečemu dervišu opleta umazani talarček krog nog, in da se mu usta kar pene.“ Tako „mirno in stvarno“ razpravlja „Slov. Nar.“ to stvar. Omenjena dež. uradnika sta morebiti ravnala tu pa tam ne taktno, a da sredstvo dr. Tavčarja za pobijanje osebnih nasprotnikov ni pravo, dokazujejo pač soglasne obsodbe v vseh slov. listih. Tudi „Slov. Nar.“ bi mogli reči z nemško prislovico: „Priatelj, ti postajaš grob, in to kaže da nimaš prav.“ — „Mir“ pa pravi: „Pero se nam danes nekako ustavlja, ko moramo tudi mi „Mir“-ovim bralcem poročati o dogodku, ki je pač vse drugo, nego na čast nam Slovincem. Primarij v deželni bolnišnici g. dr. Gregorič in deželni arhivar g. A. Koblar sta sodelovala pri „Slovenskem Listu“, ki brezvstrašno in odkrito razkriva razne rane na našem narodnem telesu. Večkrat je ojstro prijel tudi g. dr. Tavčarja, zaradi njegovega političnega delovanja. Da odbije tenapade, zakril se je g. dr. Tavčar za deželni odbor, katerega ud je, in ta je zahteval od imenovanih dveh gospodov, da ali odstopita od „Slovenskega Lista“, ali pa izgubita svoji službi. Omeniti moramo, da „Slovenski List“ ni grajal deželnega odbornika ampak politika dr. Tavčarja. Tako postopanje deželnega odbora mora vsak trezno misleči človek, katerega še ni oslepila strankarska strast, kar najodločneje obsojati. Mislimo, da pač ni greh, ako ima tudi kak deželni uradnik svoje misli in jih odkrito povedi. Z drugimi slovenskimi listi vred moramo toraj postopanje „narodnega“ deželnega odbora kranjskega le globoko obžalovati.“

Naskok na krščanstvo. Pod naslovom „Slovenskim zgodovinarjem“ je prinesel zadnji teden „Slovenski Narod“ dva članka, v katerih napada katoliško krščanstvo in hvalisa „pravo krščanstvo“ t. j. luteranstvo. Pisatelj članka je Sl. Kr. Pisana sta članka tako zmedeno in neslano, da bi skoraj mislili na Slanca. A naj ju je pisal kdorkoli, konstatujemo le, da je „Narod“ vsprejel članka, v katerih se poveljuje luteranstvo, ki je uvedlo na Slovensko „svetle ideale, čisto bogočastje, bratovstvo in narodni jezik v cerkvi“, katoličanstvo pa, „zavist, lakoto in stiskanje kmeta“. Če se še dobi kje kakšen človek, ki pravi, da „Narod“ ni sovražen naši veri, naj prečita ta dva članka, predno odpošlje naročnino na ta list. Poleg hudobije je „zgodovinar“ Sl. Kr. nasul v članka tudi poln koš neumnosti. Preveč bi bilo odgovarjati na vse, omenimo samo tole: Pisatelj hvali upor kmetov l. 1573. Če je luteranstvo res tako dobro, čemu so se uprli kmetje l. 1573 proti grajščakom, ki so bili takrat večinoma luterani? Da bi bili „najboljši možje“, kakor Trubar, uvedli slovenski jezik v cerkev, ni resnica. Uvedli so ga že davno poprej rimski škofje. Tudi je gorostasna laž, da bi bila večina našega naroda kdaj luteranska. „Zgodovinar“ Sl. Kr. še videl ni naših zgodovinskih virov. Luterani so bili med Slovenci večinoma le tuji. Tuji so zlorabljali tudi deželni denar v luteransko propagando. V drugem članku se pisatelj posebno poteguje za staro poganstvo med Slovenci. To bi bilo pa res lepo, ko bi sredi krščanskih narodov v Evropi, samo slovenski narodič še dandanes bil paganski! Trdeč, da je krščanstvo pogubno, pravi člankar, „da se deli slovenska zgodovina v dobo pred krščanstvom in v dobo po krščanstvu, ali suženjstvu“. No, od tod se vidi, da je prismojenost članka načelčno človeče, ki ima v svojem

življenju le dve dobi: dobo pred pametjo in dobo po pameti.

Logika, kje si? „Slov. Svet“ piše: „Slov. Narod“ donša v št. 200, dd. 3. sept. v uvodnem članku „Pred državnim zborom“ razmišljanja o nagodbi ter prihaja do zaključka: „Te predloge žrtvujejo avstr. koristi gospodarskemu jedinstvu monarhije . . . vsaj slov. poslanci so vezani po svojih obljubah, da bodo nasprotovali vsaki slabi nagodbi, in vezani so tudi, nasprotovati sploh vsaki nagodbi, dokler vlada ne izpolni naših, na vseslovenskem shodu formuliranih zahtev.“ Vse to se je razpeto tiskalo. 5. sept. zopet v uvodnem članku in zopet razpeto tiskano: „Odklonitev nagodbe je atentat na jedinstveno monarhijo in na njeno stališče v Evropi . . . Navzlic obračunu, kateri imamo z vlado, pa se moramo Slovenci, in se mora cela desnica prav v sedanjem trenutku zavedati svojih dolžnosti napram državi in se zavzeti za najvitalnejšo državno potrebo.“ — V soboto istina, da je nagodba v tej obliki samomorno podvrženje Ogerski, v ponedeljek fraza, da je ona v isti obliki najvitalnejša državna potreba, v soboto obstrukcija, v ponedeljek vladna stranka, — to razumi, kdor more. V dveh dneh tolik razloček v vodilni ideji kaže pač sijajno politiško prepričanje naših veljakov, t. j. taktika sukanja po vetru.

Slovensko gledališče. Jutri se uprizori češka narodna igra s petjem v 5. dejanjih „Jurčkove sanje“, spisal J. K. Tyl. Baš letos praznujejo bratje Čehi 90letnico, odkar se jim je narodil ta znameniti in velezaslužni mož. Kot pisatelj, ravnatelj lastnega potovalnega gledališča in kot politik je v tedanji dobi vplival najvpešnejše na probudo svojega naroda. Bil je pravi narodni apostol, kateremu ostanejo Čehi večno hvaležni. Ker je zajemal snovi svojih dramatskih del iz narodnega življenja ter jih opiral na zgodovinske dogodke ali na ljubke narodne pravljice, so se njegove igre tako priljubile, da se igrajo še sedaj po vsem Češkem z najlepšim vspehom. Prav je torej, da proslavimo tudi Slovenci spomin tega velezaslužnega moža — Slovana. V „Jurčkovih sanjah“ imata glavni ulogi gosp. Vladimir Housa, novoangaževani komik iz Prage kot „Jurček“ in naša subreta, gospa „Polakova“ kot „Katrica“. Nedvomno ostane ta za Slovence primerno prirejena narodna igra poslej stalno na gledališkem repertoarju. — V torek dne 27. t. m. ostane gledališče v svrhu orkestralne skušnje in drugih priprav za opero „Aido“ zaprto. — V četrtek in soboto poje se velika opera „Aida“. — Intendantca skrbela je za sijajno uprizoritev te največje in tudi najtežje Verdijske opere in nabavila nove dekoracije in nove dragocene kostume. Stroški za insceniranje znašajo blizu 1000 gld. — V vseh ženskih pevskih partijah nastopijo novo angaževane operne sile, tako primadona gospica Stroupanická, altistka gospica Radkiewicz in druga sopranistka gospica Slavenova. Za veliki finale v II. dejanji pomnoži se zbor z nekaterimi člani pevskega društva „Slavec“.

Pri finančnem ravnateljstvu v Ljubljani še vedno nimajo nedeljskega počitka. Pričakujemo od novega gosp. ravnatelja, da bode blagohotno popravil, kar je g. Plachky z zavlečevanjem nedeljskega počitka zagrešil.

Za vseučilišče in nadsodišče v Ljubljani se je oglasil občinski odbor na Bistrici pri Pliberku v seji dne 18. t. m. Slava!

G. K. Hoffmeister, doslej učitelj „Glasbene Maticice“ v Ljubljani, je imenovan učiteljem klavirske šole praškega konservatorija.

Izraz sožalja slovenskega delavstva. V nedeljo ob 10. uri popoldne vršil se je v „Katoliškem Domu“ v Ljubljani veličasten shod slovenskega krščanskosocijalnega delavstva. Bilo je okoli 600 tukajšnjih delavcev, katerim so se pridružili še zastopniki kršč. soc. delavstva iz Idrije, Kašija, Tržiča, Železnikov, Kroke, Kamne Gorice. Iz Prage je prišel na shod urednik kršč. soc. „Lidovih Novin“ in „Krest“ Demokrata“ g. Vaclav Myslivec. Pred shodom je bila sv. maša v nunski cerkvi. V dvorani so delavci bogato okrasili kip cesarice s črnimi preprogami, s pal-

mami in cipresami. Shodu je predsedoval gosp. Ivan Jakopič, podpredsednikom je bil izvoljen g. V. Myslivec iz Prage, zapisnikarjem g. Ivan Štef. G. Gostinčar se je v lepem govoru spominjal žalostnega dogodka v Genevi, poudarjal, da se vse delavstvo organizuje na temelju krščanskih načel ter končno prebral sožalno in udanostno izjavo presvetlemu cesarju, ki je bila vsprejeta s trikratnimi „Živijo“ klici. Zborovalci so zapeli cesarsko pesem. Na shod so došle izjave slov. kršč. socijalcev iz Celja, Šmarja, Št. Vida pri Zatičini, Idrije, Gorice, Zagorja ob Savi, Križ pri Trziču, Št. Petra na Krasu, Kamne Gorice, Vitanja, Radeč pri Zid. Mostu, tako, da je bil izraz udanosti vsega slovenskega kršč. soc. delavstva. Dva pozdrava so poslali tudi češki krščanski socijalci, češki gost g. Myslivec pa je zborovalce svaril, naj se varujejo socijalne demokracije, iz katere izzvira fanatični anarhizem. S „Slava“ klici na cesarja se je zaključil sijajni shod.

Iz Kostanjevice se nam piše dne 22. septembra: Danes zadela je našo občino velika nesreča. Zjutraj okoli 9. ure začelo je goret v Ostrcu, najrevnejši vasi naše občine. Komaj so so si ljudje nekoliko opomogli od lanskega požara, ko je 30. decembra pogorelo devetim gospodarjem, uničil je sedaj ogenj dvanajst hiš z vsemi gospodarskimi poslopji. Kako je ogenj nastal, nikdo ne vé. Kar je bilo pa najhuje, je bilo to, da ni bilo v celi vasi niti kapljice vode. Gasili so z gnojnicami, a rešili so prav malo. Ljudje so bili vsi na polji, zato jim je ogenj uničil vse gospodarske pridelke, jednemu samemu okoli 150 mernikov žita. Hiše so bile vse lastnina siromakov, torej lesene; zato ni ostalo še od lanskega in od tega požara ničesar drugrega, kakor gole peči. Grozen je pogled na uničeno vas. Ker je beda res velika, zato potrkammo na srca usmiljenih ljudij, naj bi pomogli iz tolike nesreče našim ubogim Ostrčanom. Vsak najmanjši dar hvaležno vsprejmemo.

Samonemški poštni pečat ima Leskovec na Kranjskem. Ako kdo ne vrjame, postrežemo z dokazom. Heil!

Slovenska šola v Gorici. V šolo, katero je namenilo goriško mesto Podturnom slovenskim otrokom, se je upisal eden sam otrok. Ta odločnost in vstrajnost goriških Slovencev je prisilila vlado, da je zapovedala goriškemu magistratu, naj preskrbi primernejših prostorov slovenski šoli. Ker se to ni zgodilo, je vlada slovensko mestno šolo nastanila v prostorih dose danjih „Sloginih“ zavodov, a v zagotovljenje pokritja stroškov za to šolo od strani občine, je erar sekvestriral del mestnih dohodkov. V šolo se je upisalo nad 500 otrok.

Deželni zbor goriški se je otvoril dne 19. t. m. Navzočni so bili knezonadškof in vsi slovenski in italijanski poslanci. Po govoru deželnega glavarja, ki se je spominjal pokojne cesarice, se je sklenilo poslati sožalno brzojavko cesarju. V znak žalosti se je na to seja zaključila. Slovenski poslanci so se vsi udeležili seje deželnega zbora še, ko se je sklenila adresa na cesarja, povodom petdesetletnice. V ostalem ostanejo na svojem dosedanjem stališču.

Shod imajo jutri krščanski socijalci celjski na Paki v Savinjski dolini.

V Trstu se je sv. maše zadušnice po pokojni cesarici od 54 laških občinskih svetnikov udeležilo celih 7. — „Edinosti“ se je pretekli teden prodalo 35.000 izvodov! — Radi nesreče v cesarski rodovini bodo 4. oktobra ladijo za uničevanje torpedov „Cesar Karol VI.“ pri sv. Roku spustili v morje brez običajnih slovenostij.

Laški delavci postopajo, kakor se „Soči“ poroča s Pohorja na Štajarskem, tako „mirno“, da so oblasti dale razglasiti po vsej dolini, da naj se ženske čuvajo ter pazijo, da ne bodo hodile posamezno, da se kje ne pripeti nesreča. Pa tudi moškim ni varno hoditi brez orožja. Poštni voz, ki vozi med Dravogradom in Velenjem, mora baje spremljati žandarm z nabito risanico, ker so ga že nekekrati napadli, pa tudi sadeži na polju niso varni pred temi tatinskimi rokami. Celo tako drzni so, da jemljejo teleta in prasiče iz hlevov in če se jim gospodar postavi

po robu, pa mu tat še požuga z nožem. V furlanskem Trziču so proti italijanskim delavcem demonstrovale Furlani. Tega nemški listi ne povedo.

Slovinci v opozicijo! Kako vlada pometa s Slovenci še sedaj, ko potrebuje slovenskih glasov za avstro-ogersko nagodbo, kaže slučaj, da je notarjem v Železni Kaplji na Koroškem — okraj je izključno slovenski — imenovan trd Nemeč Valentin Schwarzl. Slovenci že dovolj dolgo gojimo taktiko ponižnosti in molčanja, a od vlade dobimo vedno brce. Poskusimo z odločnostjo, slabejše nam ne more biti!

Zavod sv. Nikolaja v Trstu pričel je s svojim delovanjem, da si je urejen še le za silo, kajti nedostaja mu sredstev, da bi mogel že v začetku vse tako urediti, kakor zahteva njegov namen. Upamo pa, da se to dobrodelno podjetje malo po malem ojači, da bode zamoglo vstrezati potrebam brezposelnih deklet. Da nam je ta zavod sila potreben, kaže že to, da se je že več deklet iz Primorja, Kranjskega in Štajerskega priglasilo, med temi tudi take, ki nimajo nikakih sredstev, da bi se preživile. Kdo naj v takem slučaju obvaruje še nepokvarjena bitja, ako ne primerno zavetišče? Ker pa zavod potrebuje, posebno v začetku svojega obstanka, vsestranske pomoči, se prosijo vsi rodoljubi in rodoljubkinje, da mu priskočijo na pomoč, bodisi da pristopijo kot udje zavoda ali ga podpirati blagovole kako drugače.

Drobne novice. Celjski nemški prvak dr. Janez Stepischnegg je bil obsojen te dni na 150 gid. globe, ker je pri demonstracijah psoval varuhe reda. — Iz Sturija se poroča, da so ondi pri občinskih volitvah zmagali krščanski socijalci. — V Ovčji vasi na Koroškem je pogorelo v noči od 16. do 17. t. m. 40 hiš s cerkvijo. — Deželna vlada kranjska je potrdila načrte za zgradbo hiše in postranskih poslopij na postaji v Kranju.

V spomin cesarici je založil podjetni g. A. Turk, knjigovez na Dunajski cesti v Ljubljani, lepe dopisnice s podobo blage pokojnice in slovenskim besedilom.

Kinematograf (sestav Lumière) je z električno razsvetljavo in s 30 kvadr. metrov velikimi slikami v steklenem salonu kazine, (vhod skozi vrt), vsak dan ob 5., 6., 7., 8. in 9. uri zvečer, razun tega v soboto in v nedeljo tudi ob 10., 11. in 12. uri dopoldne in ob 4. uri popoldne občinstvu na ogled. Vstopnina 20 kr. Otroci in vojaki do narednika 10 kr.

Oglas intendance slovenskega gledališča objubljuje, da bode vodstvu slovenskega gledališča zlasti skrb, uprizarjati drame slovenskega izvora, dalje klasične drame, znamenita in našim razmeram prikladna moderna dela in kolikor možno izvirne slovenske drame. Izmej novih izvirnih slovenskih dramskih del so vodstvu slovenskega gledališča doslej na razpolago: „Cesar Friderik na Malem gradu“, romantična igra v 1 dejanju. V slaven spomin cesarju Francu Jožefu za 50letni jubilej Njegovega vladanja. Spisal dr. Anton Medved. „Jakob Ruda“, drama v 3 dejanjih spisal I. C. „Za pravdo in srce“, žaloigra v 5 dejanjih spisal Ant. Medved; „Rendezvous“, veseloigra v 2 dejanjih, spisal Bistran; „Težke verige“, žaloigra v 3 dejanjih, spisal Jos. Knaflič; „Sosedje“, drama s predigro in v 3 dejanjih, spisal Silvin; „Rokovnjači“, narodna igra v 4 dejanjih, spisala x + y. Izmej slovanskega repertoarja so pripravljene za vprizoritev: „Zajec“, veseloigra v 3 dejanjih, ruski spisal I. I. Mjasnickij; „Klub samcev“, veseloigra v 3 dejanjih, poljski spisal M. Balucky; „Povratek“, drama, hrvatski spisal Stergij [pl. Tucio]; „Rojstvo Gospoda“, otroška igra v 3 dejanjih, češki spisal dr. Burian; „Sedem gavranov“, čarobna pravljica, češki spisal Adolf Brazda in „Jurčkove sanje“, pravljica s petjem, češki spisal I. K. Tyl. Izmej dramskih del drugega izvora so pripravljena: „Hamlet“, žaloigra v 6 dejanjih, spisal W. Shakespeare; „Sappho“, žaloigra v 5 dejanjih, spisal F. Grillparzer; „Emilija Galotti“, žaloigra v 5 dejanjih, spisal E. G. Lessing; „Sovražnik svojega naroda“, drama, spisal H. Ibsen; „Jernej Turazer“, drama v 3 dejanjih, spisal Filip Langmann; „Gosp. ministerijalni ravnatelj“, veseloigra v 3 dejanjih, spisala Aleks. Bisson in Ferd. Carre;

„Omikanci“, drama v 3 dejanjih, spisal Viktor Leon; „Sama med seboj“, veseloigra, spisal L. Fulda; „Kmet milijonar“, romantična igra v 3 dejanjih, spisal Ferd. Raimund; „Na kotu“, narodni igrokaz v 4 dejanjih, spisala M. Schmidt in H. Neuert; „Vaški podobar“, narodna igra v 5 dejanjih, spisala L. Langhofer in H. Neuert; „Kinematograf“, veseloigra v 3 dejanjih, spisal Osk. Blumenthal in Gust. Kadelburg; „Zakleti princ“, gluma v 4 dejanjih, spisal J. pl. Plötz; „1848—1898“, jubilejna igra, spisal Ferd. Maierfeld; „Naš Franc“, jubilejna igra, spisala Antony & Gross; „Tri pare črevljev“, slika iz življenja s petjem, spisal K. Görlitz in „Vojni načrt“, zgodovinska kabala v 4 dejanjih, spisal J. pl. Werther. V novi operni repertoar so poleg prejšnjih oper doslej vzprejete opere: „Stara pesem“, uglasbil Viktor Parma. „Pikova dama“, uglasbil ruski skladatelj Čajkovsky, „Lohengrin“, uglasbil Rik. Wagner, „Aida“, uglasbil G. Verdi, „Klarica na vojaških vajah“, opereta v 4 dejanjih, uglasbil Roper, „La Mascotte“, opereta v 3 dejanjih, uglasbil Ed. Audran. Operne predstave bodeta vodila kakor doslej režiser Josip Noll in g. kapelnik Hilarij Benišek. Za alt in mezzosopranske vloge je angaževana gdč. Vanda Radkiewicz.

Društva.

Pravila „Naše straže“ nam je poslal društveni t. č. načelnik g. Povše s prošnjo, da jih natisnemo. Mi smo to že davno storili. Želeli bi, da bi vender slavno načelništvo dalo na kak drug način glas od sebe in postalo malo delavnejši, da ne zaspi na straži.

Moško pevsko društvo „Kranj“ imelo bode jutri dne 25. t. m. ob 3. uri popoldne v prostorih „Slov. bralnega društva“ v Kranju svoj ustanovni občni zbor. Pripravljali odbor.

Načelnstvo „Centralne posojilnice slovenske“ v 8. št. objavlja svojih „Izvestij“ oklic za jubilejsko dobrodelno zalogo slovenskih in istersko-hrvatskih posojilnic in vabilo na naročbo za glasila slovenskih in istersko-hrvatskih posojilnic in hranilnic. „Zadruga“, list za narodno gospodarstvo bode izhajal enkrat v mesecu ter stal 2 gid. na leto oz. 1 gid. za posojilnice-zadrugne „Centralne posojilnice“. Doposlana nam oklica priobčimo prihodnjč.

Razne stvari.

Cesarici v spomin je cesar že ustanovil Elizabetin red. Prva ga je dobila grofica Sztaray. Na Dunaju nameravajo graditi spominsko cerkev, ki bi nosila ime cesarice. Nižjeavstrijska dobrodelna društva bodo v ta namen ustanovila dobrodelni zavod. Obč. svet v Badnu je v ta namen že daroval 1000 gid. Nadvojvoda Ludwig Viktor, kot protektor-namestnik družbe „Rudečega križa“ priporoča, da se v bodoči jubilejni cerkvi, ki se bode gradila na Dunaju v spomin vladanja Nj. Veličanstva cesarja, postavi tudi kapelica, ki bode ljudstvo spominjala grozne nesreče. Moravski deželni odbor je sklenil vsako leto ob obletnici cesaricine smrti 20 ubogim moravskim družinam darovati po 100 kron. Hrvatje bodo nabirali za dobrodelni fond in se ne bodo udeležili pri nabiranju za spomenik v Budimpešti. V Budimpešti se bode zgradil nunski samostan z votivno cerkvijo.

Najnovejši „Kalender für den kath. Clerus“ je naredil našega prevzvišenega škofa dr. Jegliča za — Korošca, kajti on piše: dr. Jeglič, Fürstbischof geb. in Vigaun (Kärnten).

Prvi češki penzionat za dekleta v Pragi pod pokroviteljstvom kralj. glavnega mesta Prage se je ustanovil pod predsedstvom g. Ane Podlipne. Namen mu je odgajati gojenke v narodnem, humanitarnem in družabnem oziru. Gledalo se bo na dobro čtivo, poseben zdravnik bo skrbel za higijenične zadeve, vsak mesec se bodo vršili čajevi večeri, kjer bodo gojenke same sodelovale s petjem, glasbo in deklamacijami ter se učile družabno vesti. Uradni jezik je češki. Poučevalo se bo tudi v tujih jezikih. Brez nadzorstva gojenke ne bodo nikdar. Vzprejemale se bodo v popolno in polovično oskrb. Prve plačajo mesečno po 50 gid., druge pa po 30 gid.,

Natančneje informacije in „Domači red“ se na zahtevanje pošlje. Otvori se penzjonat te dni. Naslov: Prvi, češki deklinski penzjonat v Pragi, Žitná ulice 25. — Vzprejemljejo se deklice češke ali druge slovanske narodnosti in krščanske vere, ki obiskujejo mestno višjo deklinško šolo ali kako drugo češko strokovno učilišče v Pragi.

„Böhmerwaldbund“ — društvo analogično „Südmarki“ — je imelo svoj občni zbor v Kašperských Horách. Načelovali so „Germani“: Taschek, Watzlawick, notar Nowotny, Smola. Podružnic je priraslo 6 novih, vseh je 306; članov štejejo 28.000. Dohodkov je bilo 11.739 gld. 39 kr. Ne da se tajiti, da se nemško občinstvo zelo zanima za to društvo, ki deluje na škodo Čehom.

Socijalno-demokratski poslanec Berner, žid, se vozi po čeških krajih in pridiguje češkemu narodu narodnostni mir — napram lakomnim Nemcem in avstrijski vladi. Bolj prav bi naredil Berner, ko bi šel na severno češko Nemcem to stvar oznanjevat; kajti tem je narodnostni mir še popolnoma neznan pojem. Toda od socijalno-demokratskega poslanca Bernerja, bivšega nemškega burša, bi bilo odveč kaj tacega zahtevati. Mari naj bi raje šel razlagat svoj narodnostni mir „Arbeiter Zeitung-i“, katera naj se, če ji je kaj za pravico kakega naroda, oglasi za pravične slovanske zahteve.

V čeških Budejovicah bode l. 1900. samo češka razstava, kjer bodo razstavili svoje trgovske, obrtne in gospodarske izdelke le Čehi. Tako se bode pospeševalo geslo „Svoji k svojim“; natančno se bo zvedelo, kakšnih pridelkov od tujcev ni treba kupovati. Načelnikom je izvoljen znani voditelj budejoviških Čehov dr. Avgust Zátka.

Avstrija podpira nemške šole v Turčiji, za češko na Dunaju pa nima denarja. — V Solunu je nemška šola. 1897 je imela 202 učencev, od teh 51 po „narodnosti“ Nemcev, med njimi 29 Židov. Nemčija ji je popreje podeljevala podporo, a jo je ustavila, — le Avstrija jo še vedno podpira.

Kneipov spomenik. Začetkom meseca septembra so odkrili v rojstnem kraju prel. Kneippa, v Stefansriedu, spomenik. Slovesnost se je vršila zelo svečano.

Za češko gledališče na Dunaju agitujejo dunajski Čehi.

Socijaldemokratska poštenost. Demokratska bolniška blagajnica v Toplicah na Češkem je falirala. Primanjkljaja je nad 4000 gld. Knjige so zapečatenе. Sodrug Selinger je pod ključem. To ni prvi slučaj v socijaldemokratski stranki.

Na vsedijaškem shodu v Val. Meziříči je govoril o točki „češki dijak in češki delavec“ jako dobro jur. Bass. Obsodil je v svojem govoru poleg drugega socijalno demokracijo in nje nastop v državnem zboru, nje mednarodnost, katere ne razume, preziranje zaslug Palackega. „Český Dělník“ piše: „Inteligente, kakor je Bass, znamo ceniti, obžalujemo pa, da jih ne vidimo bojevati se med delavstvom. Tako se pa dijaštvo sicer vedno izraža za vzajemnost z delavci, v praksi pa se še ne druži z njim.“ Do stavljamo: Ali je na Slovenskem kaj drugače? Morda toliko, da kak list, ki pove na vse strani resnico, obsojajo, češ, ta nas napada! —

„Jedinstvo“ pozivlja hrvatske odlične politike, naj se zbero v nekak klub, katerega naloga bodi, informovati ruske, češke, francoske, angleške liste o hrvatskih razmerah. Madjari se ničesar bolj ne boje, nego javnosti. Tudi slovenskim politikom ostaja toliko časa, da bi lahko stvorili tak klub.

Hrvatska akademična mladina v Spletu je sklicala na 5. sept. sestanek akademikov in abiturijentov iz srednje Dalmacije v namen organizacije hrvatskega dijaštva. Na dnevnem redu je bilo: 1.) O položaju, nalogi in bodoči organizaciji hrv. akademikov v Dalmaciji. 2.) Katera vseučilišča obiskujejo? 3.) O zagrebškem vseučilišču. 4.) Dijaštvo napram ljudski prosveti.

Politehnika v Varšavi se je 15. t. m. v navzočnosti kneza Imeretenskega slovesno otvo-

nila. Poljsko in rusko prebivalstvo se je po guvernerju zahvalilo ruskemu carju.

Kmečki arteli so poseben, specifično ruski znak socijalne organizacije na Ruskem. Izvira so čisto patrijarhalnega. Življenje samo je prisililo ruskega kmeta, da bi se izvršujoč raznovrstna dela združeval s svojimi sosedi. Že v 13. stoletju so ruski kmetje skupaj lovili divjčino in ribe (tako zvane družine). Polagoma pa se je to razširilo i na druge stroke. Sčasoma se je začel ruski zakonodavec zanimati za to organizacijo. Ustanovila se je posebna komisija pod predsedstvom Mihnevičevim, da bi sestavila kodifikacijo artelov, in je res že izdelala normalni statut zanje. Arteli so one družbe delavcev, ki začasno ali stalno delo ali tudi najrazličnejše obrti izvršujejo tako, da vsak član sodeluje na račun artela in je vzajemno porok za premoženje vseh članov. To poročstvo ima neizmerno vrednost, ker daje artelom skoro neomejeno zupanje. Arteli se ustanavljajo ustno ali s pismeno pogodbo pred notarjem ali konečno na podlagi pravil, katera pa se morajo predložiti krajnemu gubernijskemu uradu v potrditev. Arteli si lahko nabavljajo zemljišča, hiše in druge nepremakljivosti, ustanavljajo tovarne in izvršujejo trgovino. Člani so lahko polnoletne osebe obeh spolov, a samo če osebno delajo v artelu. Arteli imajo lahko svoj kapital, ki ga lahko izdajo le s privoljenjem vseh članov. Razloček med arteli in kooperativnimi društvi zahodne Evrope je leta, da so si vsi člani ravnopravni in jednako deležni voditve artela in da so vsi člani solidarno poroki drug za drugega. Ker je v ruskem muhiku močno razvito teženje po patrijarhalnem življenju in skupnem delu, arteli jako lepo procvitajo.

Spomenik carja Aleksandra II. v Moskvi je veličastno delo, na katerem se je delalo 7 let. Stoji nasproti čudovskemu samostanu ob Kremlskem vrtu, na desni mu je carski grad, na levi Nikolajeva palača. Srednja zgradba nosi kupolo, pod katero je kip carja Aleks. II. v naravni veličini; tej ob straneh so galerije. Ku-polo nosi 16 krasnih stebrov. Podnožje spomeniku je iz jednega samega ogromnega kosa granita. Galerije imajo v 33 medaljonih podobe ruskih vladarjev od Vladimira Svetega do Nikolaja I. Te podobe z mozajiki, izgotovljene so v Benetkah. Ves kapital za spomenik je znašal 1,877.667 rubljev.

Slovani v Ameriki. Avstrijskih Slovanov se je ogromno izselilo v Ameriko. Že l. 1895. se jih je naštelo nad 100.000. Imajo že mnoge lastne naselbine. Čeških naselbin živi v Chicago 8000, v Minesotti 3000, v Missouri 2000, v Nebraska 10.000, v New Yorku 100.000, v Ohio 21.000, v drugih državah v manjšem številu. S Kranjskega se je kakih 50.000 oseb izselilo v Severno Ameriko. V Brazilijo se je izselilo več nego 11.000 oseb iz Avstrije, mej temi 5000 maloruskih in poljskih kmetov. Število poljskih izseljencev znaša v južni Ameriki do 20.000 oseb; v državi Parana živi nad 75.000 Poljakov. V Argentini je kakih 25.000 avstrijskih izseljencev, največ dalmatinskih Hrvatov. — V Ameriki izhaja 33 čeških časopisov. Čeških, poljskih in slovenskih društev je v St. Louisu 45. V Chicagu je 57 avstro-ogerskih društev, večinoma čeških in poljskih, 8 čeških, 10 poljskih cerkev in poljski narodni muzej.

Proti zobobolu pomaga, če je res, voda, katero naj se drži v ustih na oni strani, kjer boli zob, toliko časa, dokler ne postane gorka. Pri prvih porabah bode zobobol hujši, potem pa poneha. To zdravilo je „iznašel“ neki bavarski zdravnik ter sedaj po časopisih razglašča, da gotovo pomaga.

Najnovejše vesti.

Pripravljalni odbor za vseslovensko delavsko slavnost je imel včeraj zvečer sejo ter je sklenil, da priprave za slavnost, ki se bode vršila v majniku, takoj nadaljuje. Obrača se tem potom še jedenkrat do vseh društev, ki so se doslej oglasila, da ustanove nekak fond, ki bi zadoščal za potovanje v Ljubljano tudi takim, ki bi se sicer slavnosti ne mogli udeležiti. Odbor se nadeja, da bode na ta način mogoče pripe-

ljati v Ljubljano delavske pevske zборе, ki po vsej Sloveniji tako vro dramijo slovanske delavce. Pripravljalni odbor je stopil takoj v zvezo s hrvatskimi in češkimi delavskimi društvi ter je že prejel zagotovilo, da bodo prihodnje leto hrvatski in češki delavci prihiteli na slavnost v večjem številu, nego bi bilo to mogoče tekoče leto. Hrvatsko in češko delavstvo pride v Ljubljano s svojimi zastavami. Odbor bode povabil na slavnost tudi poljske krščanske socijalce.

Slovensko gledališče. Na sinočno predstavo franoske veseloigre „Gospod ravnatelj“, ozremo se prihodnjič v podlistku.

Iz Gorice se poroča, da je katehet na mestni dekliški šoli, don Alojzij Tomsih, imenovan kanonikom ondotnega metropolitanskega kapitlja.

„Naši straži“ je pristopil kot redni ud g. Iv. Kavčič, v Radgoni. Dotični znesek je poslal našemu uredništvu. Somišljeniki, agitujte da novemu društvu prično naraščati člani, kakor nam narašča nevarnost.

„Glasbena Matica“ v Ljubljani išče učitelja in koncertanta za glasovir. Plača: dve leti 1200 K, potem 1400 K. Upravičenje do pokojnine. Nadure v šoli 160 K, potem 2 K. Petletnice à 200 K. Pogoji: Znanje kakega slovanskega jezika. Služba stalna. Nastop službe takoj. Opremljene prošnje na „Glasbeno Matico“ v Ljubljani.

Izvrševalni odbor desnice je imel včeraj sejo. Seji je prisostvoval tudi Povše, kateremu se je Thun opravičeval, da ga je prezrl, ker še ni vedel, da je načelnik „Slov. kršč. narodne zveze“. Sklenilo se je izreči sožalje cesarju. Klubi večine naj v državnem zboru volijo dosedanje predsedstvo. Razpravljalo se je o položaju napram slovenskim poslancem, ki nameravajo iti v opozicijo. Današnji jutranji dunajski listi javljajo, da so se slovenski poslanci že zopet precej udali desnici in lepim besedam grofa Thuna. Bodemo videli!

Državni zbor se bode, kakor se čuje, otvoril z izjavo cesarjevo, katero bode prebral ministrijski predsednik.

Ali naj Slovenci gredo v opozicijo? „Edinost“ pravi, da trdi včerajšnji „Mattino“: Grof Thun se je izjavil, da je povsem dobro obveščen o izgrelih ter da je razvidel iz došlih mu poročil, da večina napadenih italijanskih delavcev so avstrijski podaniki, z bok cesar, da je še bolj obžalovati izgrede. (Res pa je, da so s slovenskimi delavci Furlani demonstrovale proti Italijanom katerih je mnogo zaprtih radi razžaljenja Veličanstva. Opomba uredništva). Dohajanje delavcev iz italijanskega kraljestva da ne more preprečiti, ker pogodba, obvezna za obe strani, zagotavlja svobodo emigracije. Vlada je odločena postopati z vso strogostjo proti voditeljem in udeležnikom na takem preganjanju Italijanov ter je izdal a potrebnih navodil toliko grofu Goëssu, kolikor baronu Heinu. Energiji teh dveh gospodov je izrekel grof Thun vso hvalo“.

Poljska ljudska stranka bode v državnem zboru stala v odločni opoziciji. Tako je na nekem shodu izjavil poslanec Stapinski.

Nov italijanski konzul pride v Trst, in sicer grof Bernard Lambertenghi, dosedanji konzul v Basfiji na Korsiki. Sedanji jim menda ni več dosti radikalnen.

„Fremdenblatt“ poroča, da je vojno ministertvo dalo izdelati načrt za povišanje plač častnikom vojske. Povišanje bi bilo izdatno zlasti za stotnike. Davkoplačevalci se bodo pač lepo zahvalili za tako neopravičeno povišanje plač častnikom. Ali stroški militarizma še niso dovolj visoki? Slovenski poslanci naj se nameram vojnega ministertva odločno upro!

Na Kreti so včeraj ustaši zopet streljali na Angleže. Krivce so zaprli, ter se bodo postavili pred angleško vojno sodišče.

Kitajski cesar je izročil vse vladarske pravice svoji materi cesarici vdovi. Cesarica je prijazna Rusom, njenega sina so pa večkrat izrabljali Angleži. Ustaja v Kini se širi.

Simpatija in ljubezen.

(Dopis iz delavskih krogov.)

Slovenskim delavcem ostanejo
prej kakor slej vse naše simpatije.
(Slov. Narod• šte. 205—1898.)

I.

Kadar se pri nas vrši bodisi političen ali nepolitičen shod, ali kaka narodna slavnost in se je pri tem pozabilo kaditi in proslavljati „narodovo“ kliko, na čelu ji doktor šefredakter „Naroda“, vselej takrat se potakne to glasilo vmes in se riba ali ob osebe ali stvar. Pri tem poslu mu ni vodilo korist slovenskega ljudstva, pač pa ali zavist, ali mržnja ali pa osebni politični interes voditeljev takozvane „narodove“ stranke. Take pojave lepe duše nahajamo v „Narodu“ ob priliki slovesne otvoritve „Narodnega doma“ v Celji, ob priliki lanske slavnosti „Ljubljane“, ob shodu slovenskih notarjev in advokatov v Ljubljani in najnovejši čas tudi glede vseslovenskega shoda krščansko-socijalnih delavcev, ki se je imel vršiti v Ljubljani, 18. septembra, a bil vsled smrti cesarice preložen. Povsod eden in isti izvir „Narodove“ nevolje: izvestna gospoda si domišlja, da je središče slovenskega sveta in da se mora vse slovensko gibanje vršiti le okrog njih in le za nje. Sami so na narodnem, gospodarskem in socijalnem polju nedejavni, zahtevajo pa, da se jih povsodi ne samo upošteva temveč v prvo vrsto stavi, da se jim kadi in se jih slavi.

So pa zopet na svetu zlobni ljudje, ki nočejo poznati osebnega kulta, ki presojuje narodne može po delu, ne po imenu, katere jim je narodna dobrovoljnost nadela v prejšnjih letih, in na te zlobne ljudi izliva od časa do časa svojo nevoljo in srd glasilo Malovrha in njegovega prijatelja dr. Tavčarja.

V soboto dne 10. septembra zakadil se je „Slov. Narod“ za premembo v krščanske socialce in pod naslovom „Revija krščansko-socijalne vojske“ zveržil dolgo vrsto fraz, in drznih trditev brez vsakih dokazov. Delavstvo slika ta članek kot neomikano, nerazsodno maso, katero vedejo krščansko-socijalni voditelji v zanjke klerikalizma in v boj proti liberalizmu „Slov. Naroda“, proti liberalizmu, kateremu se ima delavstvo za vse dobro zahvaljevati!! Ta „prvi“ slovenski list pa ima konečno še to brezobraznost, da se, ko je naslikal delavsko ljudstvo kot nevedno, neomikano maso, pri kateri ima najsurovejši kričar prvo besedo, da se temu delavskemu ljudstvu še laska in slini, češ „slovenskim delavcem ostanejo prej kakor slej vse njegove simpatije.“ — Ej gospoda slavna! pokličimo vam vaše simpatije, ki jih gojite in ste jih gojili do delavstva, nekoliko v spomin. Ne vseh, preveč jih je!

Ko so slovenski delavci imeli praske s protislovensko, židovsko-nemško socijalno demokracijo na različnih shodih, bila je vaša simpatija, — če ni bilo i to hinavstvo — na strani socijalne demokracije. Za nas je imel „Narod“ dosledno le psovke in zasramovanje. Celo v sodni dvorani, ko se je vršila pravda proti nekaterim Slovincem, ki so bili navzoči v „Zvezdi“ kot gledalci pri protiburševski demonstraciji, je vodja one klike, ki se nam danes slini s svojimi „simpatijami“, namreč dr. Tavčar kot zagovornik z ovaduškimi vprašanji in pripomnjami valil kamenje na slovensko delavstvo, češ to so tisti nemirni elementi, ki ne dopuste, da bi se pruske barve šopirile po slovenski Ljubljani, med tem ko je bil že dan po demonstraciji njegov „Slov. Narod“ pisal, da so demonstracije zasnovali in izvršili krščanski socialci. Vstajale so v svobodni duši „Narodove“ klike vesele nade, da bode železna roka barona Heina ugonobila njej nadležno krščansko socijalno gibanje. To so simpatije „Narodove“ do slovenskih delavcev, da kliče zoper nje po policiji, ali vendar si upa tako gorostastno neresnico zapisati celo v ime slovenske inteligence. Ima li saj navidezno pravico do tega? Nikakor! Izvestno je, da vsa izvenkranjska inteligenca odklanja „Narod“, izvestno pa je tudi, da se velik del slovenske posvetne inteligence na Kranjskem ne identifikuje z „Narodom.“ —

Pa „Narod“ in njegova klika nima do nas samo simpatij, ona nas celo ljubi. Čujte, kaj piše „Narod“ dalje o nas! „Če tudi stoje v taboru nam sovražne stranke, naši bratje so vendar in zato jih spremlja na vseh njihovih potih naša bratska ljubezen.“ Da se ta „Narodova“ fraza prav razume, moramo dodati nekoliko komentara.

Slovensko delavstvo je političsko prikrajšano. Nima volilne pravice ni v deželne zборе, niti v občinske zastope. Tudi volilna pravica za državno zbornico je jako omejena. Prosili in zahtevali smo opetovano volilno pravico v občinski svet ljubljanski. Naše peticije potovale so — v arhiv. Niti sam nekdanji demokrat župan Iv. Hribar, ni se zmenil za naše peticije, dasi je bil to izrecno obljubil. Ko je stavil dr. Majaron predlog za razširjenje volilne pravice v mestno zbornico tudi na delavce — padel je predlog pod klop. Molče so ga zagreblji, od dnevnega reda so ga odstavili za županovanja demokrata Ivana Hribarja. Tako se kaže vaša bratska ljubezen v dejanji!

Znano in še nepozabljeno je nadalje, kako je dr. Tavčar kot poročevalec o peti kuriji za državno zbornico zavračal govor posl. Iv. Hribarja, takrat ki je še igral ulogo slovenskega demokrata in ognjevito govoril za volilno pravico in sicer občo in jednako volilno pravico. Dr. Tavčar pa je že takrat zmetal tisti „posebni krompir“, ga je bil s svojim govorom ki spekel posl. Hribar sebi in delavcem.

Svoj čas, n. pr. za Taaffejeve volilne reforme, bil je „Narod“ ves vnet za občno in jednako volilno pravico že iz samega interesa za obstanek slovenskega naroda. Lansko leto pa, pisal je zoper nekako peto kurijo v deželni zbornici kranjski, češ klerikalci bi prišli v večino.

To samo kos komentarja o vaših simpatijah in bratski ljubezni do delavcev v političkem oziru.

Razstava Germovih slik v Rudolfinu.

Mnogo se je že govorilo in tudi pisalo o krasni razstavi slik našega vrlega rojaka Germa. Mnogo truda in žrtve je stalo, predno se je razstava mogla pokazati, kakršna je in g. J. Germu gre popolno priznanje za njegov obili trud. Želimo mu najboljšega uspeha, da bi se mu vresničila njegova želja in da bi prodal svoje zanimive slike.

Pri nas se le redkokdaj pripeti, da napravi kak umetnik večjo razstavo svojih slik; vsaj zdaj vže lep čas ni bilo nobene.

Opuščanje enacih izložb privedlo nas je tako daleč, da je pri našem ljudstvu plemeniti čut za lepo umetnost, skoro bi rekel otrpnil. Pogoste razstave bi bile pač za naše ljudstvo dober pripomoček k naobraževanju, za slikarje in sploh umetnike pa lep spodbudek k napredovanju in umetnosti. Tudi od naših mlajših akademikov pričakujemo, da se prikažejo v javnosti.

Žal, da imamo žalostno izkušnjo, da naši mladi slikarji na pol izvežbani zapuščajo ali so primorani zapustiti umetniški zavod, ker jim primanjkuje temeljito sredstev v dokončanje potrebnih študij. Nekaterim se posreči dobiti kako službo risarskega učitelja. Z umetnostjo je potem zelo pri kraju.

Tudi pri našem rojaku g. Germu smo jednacih mislij: trebalo bi mu še mnogo skrbnih študij, da bi mu bilo mogoče tekmovati z inozemskimi umetniki. Naš borni narod ne more umotvorov tako plačevati, kakor drugi imoviti narodi, a storil bi pač lahko nekoliko več.

Ne maramo dajati strokovnjaku navodil, ne čutimo se v to poklicane. Dovolj naj se nam pa, da nekoliko ocenimo Germove slike in študije natančneje ter zabeležimo nekaj glavnih potez, opuščajoč tiste navadne fraze, katere smo vže itak preveč vajeni slišati.

Vtis razstave nam je splošno jako ugajal. Oglejmo si stvari nekoliko bolj na drobno.

Ostanimo takoj pri prvi sliki (1) „Čitajoča deklica.“ Slikar nazivlja to „študijo“, za nas je vže gotova slika in sposobna za vsak salon. Da je slikar tu uporabljal toliko tapete, je sicer originalno, a vtis ni pravi. Deklica je dobro ri-

sana in splošno se lahko reče, da je Germ dober risar.

Št. 3, skica nam ne more ugajati, ni istinita, v naravi so barve bolj harmonične, posebno zelena tu preveč kontrastuje. Nasprotno nam pa 9. portretna študija kaže slikarja mojstra. Ta glava primerja se lahko s Holbeinovimi portreti, tako vestno je delana. Modulacija in inkarnat sta izborna, sploh napravi slika nepozabljiv vtis. Kar se študij tiče, je najboljše delo. Uho na senčni strani se nam ne zdi v proporciji. Pri tej sliki je g. Germ pokazal, da zna slikati, kar se pri nekaterih družih ne more trditi. Oglejmo si takoj njegov lastni portret. Skoro se nam dozdeva, da kolorita ni dobro pogodil. Zakaj si je napravil tako rujavo lice, (neprozorno senco) nam ni umevno. V modernih atelirjih je taka senca nemogoča. Tudi risanje je vzlic prizadevanju in trudu nekako prepovršno in tako precizno in karakteristično, kakor pri zgoraj omenjeni študiji. Ozadje ima jako nesimpatičen in za sliko neprilichen ton. Cela slika nam napravi nekako leseni vtis. Roka s paletto je dobra. Portret 8. iz Prage je ukusno aranžiran, študija sv. Aleša je prepovršna bodisi v koloritu, bodisi v potezah.

„Pri mrtvem dečku“, študija (23), zakaj ravno pri mrtvem, vsaj se mu rudečica na obrazu vendar še pozna, toraj še ni mrtev, bolje „pri bolnem dečku“, kar bi bilo bolj mogoče, a polna lica? — boji pri materi, kakor dečku, kažejo malo presličen ton. „Prijatelj živalic“ (študija). Zakaj slikar to tako nazivlje? In ozadje! Oglejmo si glavo natančneje, dozdeva se nam pač malo karakteristična, vse preokroglo. In barva? Tudi roka je v barvi in risbi popolno ženska, toraj ne harmonuje z menihom, katerega nam umetnik tu predstavlja.

Sploh smo opazili, da g. Germ moške obraze preveč okroglo modeluje brez običnih značilnih potez, katerih smo vajeni videti pri moških obrazih. Poglejmo mlado nežno obličje ženske in obraz moža, kak velikansk razloček! Pri ženski okrogla fino zalita lica, lepe ovalne poteze, sploh lepe forme. Opazimo li to tudi pri moškem? Tu je vse bolj trdo, čokasto, posameznosti nam padejo poprej v oči nego pri ženski. Dobimo pri Germovih portretih enake razlike? Nili vse prejednako, bodisi moški, bodisi ženski obraz.

Pri portretih je glavna stvar istinitost in karakteristika. Kako vendar slikar portretist Lenbach to eminentno karakterizuje! Tudi življenja pogrešamo pri Germovih delih. To je vendar skoro glavni faktor pri obraznih študijah. Konečno bodi omenjeno, da se nam zdi ona zelena barva, katero umetnik tako prepogosto uporablja, nekako čudna in neistinita. Zakaj je vendar tako rumenozelena. Želeti bi bilo, da se take izložbe večkrat uprizorijo, in zanimanje med občinstvom bode rastlo. Upati je tudi, da se dobe mecen, kateri bodo storili svojo dožnost, in kot voditelji naroda dali podpore mladim umetnikom sploh, pa tudi g. Germu, ki je pokazal s to razstavo, da ima za slikarstvo lep talent.

SLOVENCII!

Pristopajte k „Naši straži“, da se bode mogel koncem tega meseca sklicati ustanovni shod.

Ustanovniki plačajo enkrat za vselej vsaj 50 Kr. in razdele lahko svoje plačevanje na pet let po 10 Kr. Redni udje plačajo vsaj po 1 Kr. na leto.

Društva in zadruga morajo plačevati svoje letne doneske, katerih svota se razmeram primerno dogovori z načelstvom. Svota ne sme znašati manj nego 10 Kr.

Prijave in darove sprejemajo vsi slovenski časopisi.

„Slovenski List“ se prodaja v Štefeti prodajalnici pred škofijo in Podrekarjevi prodajalnici na sv. Jakoba trgu. Posamezne številke so po 8 kr.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 61.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glina te snovi

od najpreprostejših do najfinejših rujave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. — 8 (52-23)

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna.

Prečastiti duhovščini, cerkvenim predstojnikom in dobrotnikom priporoča podpisani

svoje lepe izdelke

cerkvenih posod in orodja.

Že izgotovljene reči, katerih imam veliko v zalogi, n. pr.: več monštrano, kelihov, svečnikov, kandelabrov, lestencev itd., prodam 20%, nižje od prejšnje cene.

Vsako novo naročilo ali popravilo, pozlačenje, posrebranje, poniklanje itd. se bode zanesljivo dobro in v kratkem času izvršilo. 49 (30-8)

Proračune in načrte naredim brezplačno. — Na ogled pošljem izgotovljene izdelke franko.

Z največjim spoštovanjem

Leop. Tratnik,

pasar-srebrar,

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 27.

Ivan Kregar,

izdelovatelj cerkvenega orodja in posode, v Ljubljani, Poljanska cesta št. 8, poleg Alojzijevišča,

priporoča se preč. duhovščini, cerkvenim predstojništvom in podpirateljem domače umetnosti v najnatančnejše izdelovanje

monštranc, ciborijev, kelihov, tabernakljev,

svečnikov, lestencev,

križev ud. 20 (13)

iz najboljših kovine po poljubnem slogu in po nizki ceni.

Popolna razprodaja.

A. Zagorjanova trgovina s knjigami in papirjem

nahaja se sedaj

v Ljubljani v Gospodskih ulicah št. 7 v Kunčevi hiši.

Razprodaja se na drobno in debelo vsa zaloga: knjige, pisarniški in pisemski papir, kasete, albume, spominske, vpisne in poslovne knjige, učila, risne in pisne potrebščine, fakture, zavitke, vizitnice itd. itd. pod tvorniško ceno. 82 (3-3)

Priporoča se za obile naročbe p. n. občinstvu v mestu in na deželi, zlasti gg. trgovcem, pisarnicam, šolskim vodstvom in dijakom početkom šolskega leta.

Zarezano strešno opeko

(Strangfalz-Dachziegel)

prešano opeko za zid

navadno opeko za zid

ponujata

po izdatno znižanih cenah

Knez & Supančič

tovarna za opeko v Ljubljani.

Trnkóczyja
ustna voda
steklenica 50 kr.

Trnkóczyja
prašek za zobe
skatljica 30 kr.

kakor tudi

vse medicinično-kirurškične in farmaceutične preparate, specialitete itd., dietična sredstva, homeopatična zdravila, medicinska mila parfumerije itd. itd.

priporočajo in razpošiljajo na vse strani 27 (12-10)

lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy v Ljubljani na Kranjskem,
Viktor pl. Trnkóczy na Dunaju, Margarethen,
Dr. Oton pl. Trnkóczy na Dunaju, Landstrasse,
Julij pl. Trnkóczy na Dunaju, Josefstadt,
Vendelin pl. Trnkóczy v Gradcu na Štajarskem.

➔ Pošljatev z obratno pošto. ➔

Udano podpisana si usoja slavnemu občinstvu naznaniti, da je v svoji lastni hiši

v Prešernovih ulicah števil. 52

otvorila

restavracijo pri „Levu“

ter se bode trudila slav. občinstvo z dobrimi mrzlimi in gorkimi jedili, kakor tudi s posebno dobrim vinom in vrhniškim pivom postreči.

81 (4-4)

Spoštovanjem

Marija Borštnik.

Kave ni treba doma žgati!

Pred kratkim ustanovljena

„Delniška družba za žganje kave na Reki“

preskrbela je svoje podjetje za žganje kave s posebnim patentovanim izvajanjem, katero opravičeno uživa „svetovno slavo“, kar je iz dveh nastopno navedenih vzrokov razvidno:

Prvič:

ostanejo kavi
vsi
neprecenljivi
sestavni deli
neskrčeni in

drugič:

pridobi kava,
po tem načinu
žgana, v
velikanski meri
na okusu,

katera svojstva jej tudi ostanejo, ako dalje časa leži.

Več izjav najslavnejših kemikov potrjuje zgoraj navedene trditve, o katerih istinitosti se lahko vsaka hišna gospodinja sama prepriča, ako jo kupi za poskušnjo.

Priporočamo troje finih, izbranih in priljubljenih vrst:

Portoriko kilo gld. 2.20,

Java " " 1.80, 75 (12-7)

San Paolo " " 1.60.

Jeglič & Leskovic

Jurčičev (Prešernov) trg št. 1.

Važno za vsako hišno gospodinjjo!